

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я,
психології, фізичної культури та
спорту

П. П. ПАВЛЮК
Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спортивна медицина

Назва дисципліни

Галузь знань – А Освіта

Спеціальність – А7 Фізична культура і спорт

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Фізична культура і спорт

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, Шифр дисципліни – ОФП.19.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

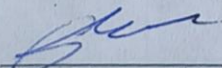
Факультет – здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Кафедра – Теорії і методики фізичного виховання і спорту

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	4	7	4	120	50	32			18	70			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» за спеціальністю А7 «Фізична культура і спорт»

Робоча програма складена

Підпис(и) автора(ів)

Алла СОЛОВЕЙ

Вчений ступінь, звання, ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту

Протокол від 29 серпня 2025 № 1.

Зав. кафедри

Підпис

Олександр СОЛТИК

Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Протокол від 29 серпня 2025 № 1а.

Голова вченої ради факультету

Підпис

Євген ПАВЛЮК

Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
(Підпис гаранта ОП, за якою закріплений
обов'язковий освітній компонент)

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант ОП	Теорії і методики фізичного виховання і спорту		Юрій ДУТЧАК

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Спортивна медицина» є обов'язковою дисципліною фахової підготовки і займає провідне місце у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фізична культура і спорт» в межах спеціальності А7 «Фізична культура і спорт».

Пререквізити – ОЗП.08 Долікарська медична допомога у невідкладних станах; ОФП.09 Гігієна фізичного виховання, спорту та основи раціонального харчування; ОФП.15 Фізіологія людини; ОФП.16 Анатомія людини; ОФП.18 Теорія здоров'я і здорового способу життя; ОФП.20 Фізіологія рухової активності

Постреквізити – ОФП.26 Практика за профілем майбутньої професії, АЕ Атестаційний екзамен.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту та характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості. (ФК 01); здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення (ФК03); здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя. (ФК05); здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів (ФК9).

– **програмні результати навчання**: здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем (ПРН01); здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами (ПРН07); демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення (ПРН09); оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи (ПРН10).

Мета дисципліни. Метою вивчення навчальної дисципліни «Спортивна медицина» є формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до аналізу будови, нормального та індивідуального розвитку людського організму; формування систематизованих знань в галузі спортивної медицини.

Предмет дисципліни. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Спортивна медицина» є вплив фізичної культури і спорту на здоров'я, фізичний розвиток і функціональні можливості організму.

Завдання дисципліни. Формування системи знань щодо формування уявлення про історію розвитку та сучасний стан спортивної медицини, як науки та галузі практичної медицини; набуття теоретичних знань з основних розділів спортивної медицини; засвоєння форм, методів, засобів та завдань роботи фахівців з фізичного виховання; оволодіння практичними навичками використання у роботі приладдя та апаратури діагностичного і лікувального призначення; набуття здатності аналітично-синтетичного мислення для вирішення фахових задач у фізичному вихованні з урахуванням спортивно-медичного аспекту проблеми.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач має: оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи; застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом; визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем організму осіб, які займаються фізичною культурою і спортом; надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
	Денна форма		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1.			
Тема 1. Вступ до дисципліни.	2	2	4
Тема 2. Основи загальної патології.	2		4
Тема 3. Типові патологічні процеси	2	2	4
Тема 4. Спортивне серце, його структурна й функціональна характеристики	2		4
Тема 5. Поняття про імунітет.	2	2	4
Тема 6. Клінічні й параклінічні (інструментальні) методи обстеження в практиці спортивної медицини	2		4
Тема 7. Основні методи обстеження функцій провід них систем організму	2	2	4
Тема 8. Фізична працездатність і методи її визначення	2		4
Модуль 2.			
Тема 9. Медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою	2	2	4
Тема 10. Лікарсько-педагогічний контроль за юними спортсменами	2		4
Тема 11. Медико-біологічні основи спортивної підготовки жінок	2	2	4
Тема 12. Втома, перевтома, перетренованість. хронічне фізичне перенапруження функцій провідних органів і систем організму спортсмена	2		4
Тема 13. Хронічне фізичне перенапруження опорно рухового апарату. спортивні травми в практиці спорту вищих досягнень	2	2	4
Тема 14. Основні засоби оптимізації процесів постанавантажувального відновлення й підвищення фізичної працездатності в системі спортивної підготовки.	2		4
Тема 15. Невідкладні стани в практиці спортивної медицини	2	4	4
Тема 16. Допінговий контроль у сучасному спорті	2		10
Разом:	32	18	70

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до дисципліни. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Спортивна медицина». Основні терміни й поняття дисципліни та еволюція її розвитку. Література: [2] с.5-18; [4] с. 4-17.	2
2	Тема 2. Основи загальної патології. Поняття про здоров'я і хворобу. Етіологія й патогенез. Література: [2] с. 19-27.	2
3	Тема 3. Типові патологічні процеси. Порушення кровообігу. Порушення обміну речовин у тканинах. Література: [2] с. 27-39.	2
4	Тема 4. Спортивне серце, його структурна й функціональна характеристики. Дилатація. Гіпертрофія міокарда. Брадикардія. Література: [2] с. 40-51.	2
5	Тема 5. Поняття про імунітет. Реактивність організму та її види. Імунологічна реактивність. Поняття про імунітет. Імунодефіцити. Імунологічна реактивність організму спортсмена. Стан клітинної і гуморальної ланок імунітету спортсменів. Алергія. Основні принципи імунокоригувальної терапії. Література: [2] с. 53-69; [3] с.47-58.	2
6	Тема 6. Клінічні й параклінічні (інструментальні) методи обстеження в практиці спортивної медицини. Медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою і спортом. Клінічні методи обстеження. Параклінічні (інструментальні) методи обстеження. Метод індексів. Інструментально-функціональні методи обстеження. Література: [1] с.57-78; [2] с.73-89.	2
7	Тема 7. Основні методи обстеження функцій провідних систем організму. Основні методи обстеження центральної нервової системи. Обстеження функцій опорно-рухового апарата. Система руху з неврологічними синдромами. Методи обстеження вегетативної нервової системи. Обстеження серцево-судинної системи. Обстеження системи зовнішнього дихання. Література: [2] с. 94-111.	2
8	Тема 8. Фізична працездатність і методи її визначення. Основні поняття. Тест PWC170. Гарвардський степ-тест. Проба Летунова. Література: [2] с. 115-135; [4] с. 65-89.	2
9	Тема 9. Медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою. Медичне обстеження при допуску до занять оздоровчою фізичною культурою людей середнього і літнього віку. Методи визначення рівня загальної фізичної працездатності людей середнього і літнього віку. Самоконтроль під час занять масовою фізичною культурою. Література: [2] с. 142-153.	2

10	Тема 10. Лікарсько-педагогічний контроль за юними спортсменами. Методи дослідження фізичного розвитку підлітків. Вікова періодизація. Статевий розвиток. Загальна фізична працездатність дітей і підлітків. Специфіка організації занять фізичною культурою і спортом дітей та підлітків Література: [1] с.185-197; [2] с.155-178.	2
11	Тема 11. Медико-біологічні основи спортивної підготовки жінок. Історія участі жінок в олімпійському русі. Морфофункціональна характеристика — статевий диморфізм організму чоловіків і жінок. Лікарський контроль статевої належності жінок-спортсменок. Біоритмологія. Біологічні особливості жіночого організму. Функціональний стан і фізична працездатність жінок-спортсменок у різні фази менструального циклу. Література: [2] с. 180 -196.	2
12	Тема 12. Втома, перевтома, перетренованість. хронічне фізичне перенапруження функцій провідних органів і систем організму спортсмена. Втома. Перевтома. Перетренованість. Хронічне фізичне перенапруження функцій провідних органів і систем організму спортсмена. Гострі прояви хронічного фізичного перенапруження. Література: [2] с. 202-225.	2
13	Тема 13. Хронічне фізичне перенапруження опорно рухового апарату. спортивні травми в практиці спорту вищих досягнень. Хронічне фізичне перенапруження скелетних м'язів. Хронічне фізичне перенапруження сухожиль. Ушкодження внутрішньосуглобних структур ліктьового суглоба — “лікоть тенісиста”. Ушкодження зап'ясткового суглоба. Хронічне фізичне перенапруження суглобного хряща. Хронічне перенапруження кісткової тканини. Література: [2] с. 236 -262.	2
14	Тема 14. Основні засоби оптимізації процесів поствантажувального відновлення й підвищення фізичної працездатності в системі спортивної підготовки. Загальна характеристика процесів відновлення. Основні засоби відновлення й підвищення працездатності спортсменів. Максимальне вуглеводне насичення перед змаганнями. Література: [2] с. 285-335.	2
15	Тема 15. Невідкладні стани в практиці спортивної медицини. Серцево-легенева реанімація. Анафілактичний шок. Гостре фізичне перенапруження. Загальне переохолодження. Гіпоглікемія. Література: [2] с. 343- 373.	2
16	Тема 16. Допінговий контроль у сучасному спорті. Допінг і спорт. Допінгові засоби і методи. Допінг-контроль. Література: [2] с. 351-416.	2
Разом:		32

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ практичного заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Вступ до дисципліни та основи загальної патології. Літ.: [2] с. 5-27; [4] с. 4-17.	2

2	Типові патологічні процеси. Спортивне серце, його структурна й функціональна характеристики. Літ.: [2] с. 27-51.	2
3	Поняття про імунітет. Клінічні й параклінічні (інструментальні) методи обстеження в практиці спортивної медицини Літ.: [1] с.57-78; [2] с.53-89; [3] с.47-58.	2
4	Основні методи обстеження функцій провідних систем організму. Фізична працездатність і методи її визначення. Літ.: [2] с. 94-135; [4] с. 65-89.	2
5	Медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою. Лікарсько-педагогічний контроль за юними спортсменами. Літ.: [1] с.185-197; [2] с.142-178.	2
6	Медико-біологічні основи спортивної підготовки жінок. Втома, перевтома, перетренованість. хронічне фізичне перенапруження функцій провідних органів і систем організму спортсмена. Літ.: [2] с. 202-225.	2
7	Хронічне фізичне перенапруження опорно рухового апарату. спортивні травми в практиці спорту вищих досягнень. Основні засоби оптимізації процесів постнавантажувального відновлення й підвищення фізичної працездатності в системі спортивної підготовки. Літ.: [2] с. 236-335.	2
8	Невідкладні стани в практиці спортивної медицини. Допінговий контроль у сучасному спорті. Література: [2] с. 343-416.	4
Разом:		18

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до семінарських занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №1. Підготовка до практичного заняття №1.	4
2	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №2. Підготовка до практичного заняття №1.	4
3	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №3. Підготовка до практичного заняття №2.	4
4	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №4. Підготовка до практичного заняття №2.	4
5	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №5. Підготовка до практичного заняття №3.	4
6	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №6. Підготовка до практичного заняття №3. Підготовка до тестового контролю №1 (з тем 1-6).	4
7	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №7. Підготовка до практичного заняття №4.	4
8	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №8. Підготовка до практичного заняття №4.	4
9	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №9. Підготовка до практичного заняття за темою №5.	4
10	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №10. Підготовка до практичного заняття №5. Підготовка до тестового контролю №2 (з тем 7-10).	4
11	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №11. Підготовка до практичного заняття №6. Вибір теми ІДЗ	4
12	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №12. Підготовка до практичного заняття №6. Підготовка ІДЗ	4
13	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №13. Підготовка до практичного заняття №7. Підготовка до тестового контролю №3 (теми 11-13). Підготовка ІДЗ	4
14	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №14. Підготовка до практичного заняття №7. Підготовка ІДЗ	4
15	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №15. Підготовка до практичного заняття №8. Підготовка ІДЗ	4

16	Опрацювання лекційного матеріалу за темою №16. Підготовка до практичного заняття №8. Підготовка до тестового контролю №4 (з тем 14-16). Презентування ІДЗ	5
17	Опрацювання лекційного матеріалу Презентування ІДЗ	5
Разом:		70

На самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти виносяться визначені у методичних рекомендаціях до семінарських занять. Керівництво самостійною роботою та виконання індивідуальних завдань здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Контроль за виконання індивідуальних завдань здійснюється на семінарських заняттях.

5.4. Тематики індивідуальних завдань для самостійної роботи

На індивідуальне домашнє завдання виносяться одне із запропонованих завдань:

- складання есе «Кінезіотейпування»
- складання есе «Раптова смерть у спорті».

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування)), наочні (демонстрування, ілюстрування); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (обговорення проблем, дискусії, заслуховування виступів здобувачів вищої освіти, презентацій, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-

методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до семінарських занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь в обговореннях (дискусіях) та виступах здобувачів вищої освіти стосовно запропонованої проблеми).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене семінарське заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час семінарських занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою. Здобувач вищої освіти досяг мінімального порогового рівня балів, а загальна сума балів, яку він набрав за результатами поточного контролю з освітнього компонента, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою виставляється оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці «Співвідношення».

Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС), яка

заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у 2 семестрі

другий семестр										
Аудиторна робота					Контрольні заходи				Самостійна робота	Семестровий контроль
Семінарське заняття (обов'язковий мінімум оцінок 5*)					Тестовий контроль				ІДЗ* (на вибір)	Залік
Т* 1-6	Т 7-10	Т 11-12	Т 13-14	Т 15-16	ТК* 1	ТК 2	ТК 3	ТК 4	ІДЗ	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)										
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	За рейтингом
30-50					24-40				6-10	60-100**

Примітка: *Т – тема навчальної дисципліни; *ТК – тестовий контроль; *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за семінарське заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; активна участь студента в обговоренні (дискусії) на запропоноване питання; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння обґрунтувати прийняті рішення.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі). Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .

Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання індивідуального домашнього завдання

Здобувач вищої освіти на самостійній роботі 11 тижня обирає тему індивідуального домашнього завдання. При оцінюванні ІДЗ враховуються: повнота розкриття обраної теми, якість оформлення завдання; презентація.

Таблиця – Розподіл балів при оцінюванні індивідуального домашнього завдання

Складові ІДЗ	Кількість балів для певного рівня досягнення результатів навчання		
	Достатній	Середній	Високий
Повнота розкриття теми	3	4	5
Якість оформлення	2	2	3
Презентація	1	2	2

Індивідуальне домашнє завдання оцінюється викладачем з використанням таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів)..

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з чотирьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 10 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 10.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–5	6	7	8	9	10
Відсоток правильних відповідей	0-59	60	70	80	90	100
Кількість балів	0	6	7	8	9	10

На тестування відводиться 10 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік

A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче у таблиці.

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови якщо загальна сума балів, яку накопичив здобувач з дисципліни (іншого освітнього компонента) за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення. Присутність здобувача у цьому випадку не є обов'язковою.

10 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Спортивна медицина».
2. Основні терміни й поняття дисципліни «Спортивна медицина» та їх еволюція.
3. Етапи розвитку спортивної медицини в Україні.
4. Принципи організації медичного забезпечення осіб, які займаються спортом і фізичною культурою.
5. Поняття про здоров'я і хворобу.
6. Етіологія і патогенез, їх характеристика, значення в практиці спорту.
7. Етіологічний фактор, його види.
8. Умови виникнення захворювання.
9. Хвороба, її періоди і кінець.
10. Схарактеризуйте типові патологічні процеси.
11. Патологічні процеси: артеріальну й венозну гіперемію, стаз, ішемію.
12. Причини некрозу.
13. Патологічний процес запалення.
14. Причини атрофії.
15. Відмінності процесів гіперплазії від гіпертрофії
16. Основні функціональні показники діяльності серця людини.
17. Фізіологічні механізми розвитку гіпертрофії міокарда та її функціональне значення для спортсмена
18. Показники діяльності серця чоловіків і жінок (за статевим диморфізмом) неспортсменів і спортсменів
19. Причини і фізіологічні механізми розвитку спортивного серця

20. Механізм розвитку дилатації порожнини спортивного серця
21. Фізіологічні механізми розвитку брадикардії у стані спокою в спортсмена-стаєра
22. Патологічне спортивне серце, визначте його основні морфофункціональні відмінності від фізіологічного спортивного серця
23. Особливості, причини й профілактика розвитку патологічного спортивного серця в спортсменів високої кваліфікації
24. Основні види й ланки імунітету
25. Поняття про імунodefіцит і види імунodefіцитних станів.
26. Алергія, на які групи поділяють алергени
27. Алергійні реакції, зумовлені фізичними чинниками
28. Характеристика особливостей клітинної й гуморальної ланок імунітету організму спортсменів
29. Групи імунофармакологічних препаратів і цілі імунокорекції.
30. Медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою і спортом
31. Види медичного обстеження в фізкультурних диспансерах і на спортивних зборах
32. Методи медичного обстеження, які застосовують у практиці спортивної медицини
33. Клінічні методи обстеження.
34. Параклінічні методи обстеження.
35. Методи соматоскопії й соматометрії
36. Функціональні проби для характеристики фізичного розвитку
37. Основні методи обстеження центральної нервової системи
38. Функції вегетативного відділу нервової системи
39. Методи обстеження серцево-судинної системи
40. Основні поняття загальної і спеціальної працездатності спортсмена
41. Методи визначення загальної фізичної працездатності людини
42. Мета, завдання й методики проведення тесту PWC170, Гарвардського степ-тесту, проби Летунова.
43. Механізми біологічної регуляції функцій систем організму
44. Як здійснюється медичне забезпечення осіб, які організовано займаються фізичною культурою
45. Охарактеризуйте його методи самоконтролю під час занять фізичною культурою і спортом.
46. Мета і завдання лікарського контролю за юними спортсменами.
47. Поняття про акселерацію й ретардацію розвитку підлітка.
48. Як заняття спортом впливають на статеве дозрівання підлітків?
49. Особливості лікарсько-педагогічного контролю за юними спортсменами
50. Біологічні особливості жіночого організму.
51. Обґрунтуйте фазовий характер процесів відновлення після фізичного навантаження
52. Загальна характеристика фізичних засобів відновлення
53. Ознаки клінічної й біологічної смерті
54. Чому допінги належать до заборонених речовин або методів?
55. У чому полягає процедура допінг-контролю?

11 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Спортивна медицина» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13 Рекомендована література:

Основна

1. Дегтяренко Т.В., Долгієр Є.В. Медико-педагогічний контроль у фізичному вихованні та спорті: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Атлант, Одеса. 2018. 282 с.
2. Спортивна медицина: підруч. для студ. закл. вищої освіти фіз. виховання і спорту / Л. Я.-Г. Шахліна, Б. Г. Коган, Т. О. Терещенко та ін.; за ред. Л. Я.-Г. Шахліної. - К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп, л-ра», 2018. 424 с.
3. Спортивна медицина : практикум для практичних занять та самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальностей “Лікувальна справа”, “Педіатрія”, “Стоматологія”./ Є.Л. Михалюк – Запоріжжя, ЗДМУ. 2018. 80 с.
4. Фізична реабілітація, спортивна медицина : конспект лекцій / укладач Н. В. Петренко. Суми : Сумський державний університет, 2022. 134 с Кошева Л. В. Історія фізичної культури : курс лекцій для студентів спеціальності 017 – Фізична культура і спорт. Краматорськ : ДДМА, 2021. 216 с

Додаткова

5. Деревенець, С. М., & Літовченко, В. Ю. Адаптація спортсменів до виконання специфічних спортивних навантажень. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, 2023 (2(160), 94-101.
6. Спортивна медицина з основами долікарської допомоги у невідкладних станах.: методичні вказівки для студентів спеціальності 017 “Фізична культура і спорт” освітнього рівня бакалавр. Уклад.: В.В. Кульбака, О.В Баканичев. Київ: КНУБА, Талком, 2024. 36 с..

14 Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php .
2. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://library.khmnu.edu.ua/#>.